

UCHWAŁA

Dnia 21 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Górski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Agnieszka Piotrowska

SSN Krzysztof Strzelczyk

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie z powództwa Spółdzielni Mieszkaniowej "N." w J.
przeciwko Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w J .A.M.
o zapłatę,
po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym
w dniu 21 października 2015 r.
zagadnienia prawnego
przedstawionego przez Sąd Okręgowy w G.
postanowieniem z dnia 17 czerwca 2015 r., sygn. akt III Ca (...),

"Czy dopuszczalna jest droga sądowa w sprawie z powództwa spółdzielni mieszkaniowej przeciwko komornikowi o zasądzenie opłaty za udzielenie informacji temu komornikowi w oparciu o art. 2 ust. 5 i 9 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. z 2011, Nr 231, poz. 1376 z późn. zm.), w związku z prowadzonym przez niego postępowaniem egzekucyjnym?"

podjął uchwałę:

Niedopuszczalna jest droga sądowa w sprawie z powództwa spółdzielni mieszkaniowej przeciwko komornikowi sądowemu o zasądzenie opłaty za udzielenie mu na podstawie art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r., poz. 790) informacji

niezbędnych do prawidłowego prowadzenia postępowania egzekucyjnego.

UZASADNIENIE

Powodowa Spółdzielnia Mieszkaniowa wnosila o zasądzenie od pozwanego komornika sądowego należności z tytułu udzielonych mu informacji na potrzeby prowadzonych postępowań egzekucyjnych. Sąd Rejonowy w J. wyrokiem z dnia 4 grudnia 2014 r. umorzył postępowanie w zakresie, w którym powódka ograniczyła roszczenie, a w pozostałej części oddalił powództwo, jako nieuzasadnione.

Rozpoznając apelację wniesioną przez powódkę od orzeczenia oddalającego powództwo, Sąd Okręgowy w G. powziął wątpliwość prawną dotyczącą dopuszczalności drogi sądowej dla rozpoznania zgłoszonego roszczenia, którą przedstawił do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (tekst jedn. Dz. U. 2015 r., poz. 790), dalej: „u.k.s.e.”, nakłada na wymienione w nim podmioty, w tym na spółdzielnie mieszkaniowe, obowiązek udzielania na pisemne żądanie komornika informacji niezbędnych do prawidłowego prowadzenia przez niego postępowania egzekucyjnego. W kategoriach procesowych informacje te trzeba traktować jako szczególny środek dowodowy w rozumieniu art. 309 k.p.c., przy odpowiednim zastosowaniu tego przepisu na podstawie art. 13 § 2 k.p.c. w postępowaniu egzekucyjnym (por. uchwałę siedmiu sędziów Sądu Najwyższego III CZP 102/89 z dnia 29 marca 1990 r., OSNC nr 10 – 11, poz. 127, kwalifikującą w taki sposób informację udzieloną na żądanie komornika przez bank). Zgodnie z art. 2 ust. 9 u.k.s.e., udzielenie tych informacji jest – z wyjątkami wyszczególnionymi w ust. 7 - odpłatne, a komornik uiszcza opłatę na wezwanie zobowiązanego podmiotu, po udzieleniu informacji. Koszt tej opłaty został zaliczony z mocy art. 39 ust. 2 pkt 7 u.k.s.e. do wydatków, których zwrot należy się komornikowi, a tym samym powinna ona zostać rozliczona przez niego w postanowieniu o ustaleniu kosztów postępowania (art. 770 k.p.c.). Powstaje jednak kwestia, objęta przedstawionym zagadnieniem prawnym, czy podmiot udzielający informacji (w sprawie jest nim spółdzielnia mieszkaniowa) może dochodzić zasądzenia tej opłaty od komornika w odrębnym procesie. Rozstrzygnięcie jej zależy od odpowiedzi na pytanie, czy taka sprawa ma charakter

prawy cywilnej w rozumieniu art.1 *in principio* k.p.c., a więc sporu toczzonego przez dwa równorzędne podmioty prawa cywilnego (pojęcie sprawy cywilnej w znaczeniu formalnym, o którym mowa w końcowej części tego przepisu, nie wchodzi bowiem w rachubę). Na to pytanie należy udzielić odpowiedzi negatywnej. Jak bowiem trafnie przyjmuje się w judykaturze, relacje prawne w postępowaniu egzekucyjnym, a więc w postępowaniu regulowanym przepisami o charakterze publicznoprawnym, powstające pomiędzy organem egzekucyjnym a jego uczestnikami nie mają cech właściwych dla równorzędnych podmiotów, gdyż dominuje tu stosunek nadrzędności organu egzekucyjnego i odpowiadający mu stosunek podporządkowania ze strony uczestników i osób trzecich (por. zwłaszcza uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2002 r., III CZP 65/02, OSNC 2003, nr 7 – 8, poz. 100 oraz z dnia 20 kwietnia 2006 r. III CZP 20/06, OSNC 2007 nr 2, poz. 25 i powołane tam orzecznictwo). Ten stosunek nadrzędności komornika wynika z samej istoty jego działania jako organu władzy publicznej powołanego do przymusowego egzekwowania tytułów wykonawczych, a wprost o statusie komornika, jako funkcjonariusza publicznego, rozstrzyga treść art. 1 u.k.s.e. Publicznoprawny charakter stosunku powstałego na tle prawa komornika do żądania informacji od uczestników postępowania egzekucyjnego i od osób trzecich oraz opowiadającego mu obowiązku ich udzielenia przez te podmioty wynika w sposób jednoznaczny z art. 762 § 1 k.p.c., zgodnie z którym za nieuzasadnioną odmowę udzielenia takiej informacji albo za udzielenie świadomie informacji fałszywych osoba odpowiedzialna może być ukarana przez komornika grzywną. Przesądza to o niedopuszczalności drogi sądowej dla dochodzenie opłaty za udzielenie tej informacji w odrębnym procesie. Jediną drogą przewidzianą w ustawie dla realizacji takiego roszczenia pozostaje zatem uwzględnienie tej opłaty przez komornika w postanowieniu o ustaleniu kosztów postępowania i możliwość kwestionowania tej decyzji w skardze na czynność komornika. Na marginesie warto dodać, że niezależnie od kwestii braku możliwości zakwalifikowania takich roszczeń pieniężnych osób trzecich zgłaszanych w stosunku do komornika, jako roszczeń o charakterze prywatnoprawnym, na przeszkodzie ich dochodzenia w odrębnym procesie stoi zasada koncentracji (unifikacji) kosztów, zgodnie z którą powinny być one definitywne rozliczane

w postępowaniu, w którym zostały poniesione (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 września 2005 r., V CK 139/05, niepubl. i powołane w nim dalsze judykaty). Z tych przyczyn orzeczono, jak w uchwale.